
Публикуван на: 24-03-2006

Източник: [Портал ЕВРОПА](#)

Докладите на експертите на ЕК от партньорската проверка за правосъдие и вътрешни работи
Резултатът от последната партньорска проверка в областта "Правосъдие и вътрешни работи" създаде премодулиран политически шум през тази седмица. И как няма: осем евро-експерти описват общественения ни ред и правосъдие точно в момента, когато застрелват Доктора!

Осем експерти

в различни области са били у нас в периода 20-24 февруари, след което всеки от тях е написал доклад – в рамките на партньорската проверка. (Портал ЕВРОПА препечатва резюме от всички доклади. Вестник "Монитор" обнародва текстовете в броя си от 24 март.)

Тези доклади са мнения

и становища на самите експерти, а не окончателни решения на ЕК. Европейската комисия може и да се съгласи, и да не се съгласи с тях. ЕК обаче заплаща на експертите за работата – ето защо, когато плаща, Комисията избира такива експерти, на които може да се довери. Специалисти по ЕС коментират, че Комисията по принцип възприема заключения като тези, които тези осем души са написали за България, понеже ако ги оспорва, трябва да признае, че харчи неефективно парите на европейските данъкоплатци. Предишното peer-review се състоеше от 6 доклада. Заключенията и препоръките влязоха почти изцяло в доклада.

Има основания за тревога.

Ако се сметне, че забележките с гриф "съществени" са не една, ще се окаже, че България е manifestingly unprepared в редица области, т.е. повече от две. Това отваря пътя към задействане на клаузата за отлагане на членството ни. Това се допуска толкова масово за първи път.

Така че е логично да се вдигне шум; проблемът е защо той бе премодулиран. Да, наистина ние обичаме фиксацията спрямо всяка външна дума, която касае развитието ни; обичаме също да хиперболизираме тези думи, но не е само това.

Предпоставката: нормално е да шуми един не много мощен двигател, когато изкачва баир с газ до дупка.

Причините: първо, няма навици за незабавно и пълно показване пред всички на чуждестранните експертни мнения за нашия напредък. Веднага щом се получат, те се пазят, но естествено не се опазват и се появяват частични, видоизменени и (не)интерпретирани във всякакви посоки. Второ, има склонност към невслушване в експертните оценки – родно производство, а те понякога са по-навременни от чуждестранните.

Ефектът: от 2 дни насам се заявява, че клаузата може да е отлагателна. Преди това – особено след 9 март, притесненията бяха за защитна(и) клауза(и).

Портал ЕВРОПА би могъл да обобщи, че повечето от заключенията на експертите изобщо не са нещо ново – което разбира се не омаловажава тяхната тревожност. Български експерти от най-широк кръг области са казвали такива, че и по-крайни неща нееднократно – не само от предишната партньорска проверка през 2005 г. досега.

Българската експертна общност, а и медиите, обаче, не са чути.

Експерти от неправителствения сектор смятат, че управляващите няма как да са се изненадали от препоръките в доклада, касаещ съдебната власт и конституционните промени. За тези препоръки, многократно бе алармирана парламентарната комисия, изготвяща промените в конституцията – включително от европейските експерти, работещи по съдебната система с различните министерства. Също от Българския граждански форум, и от Конвента от професори и експерти по конституционно и наказателно право. Всичките тези забележки бяха казани, дори Михаил Миков, който изрази учудване и изненада – е уведомен, понеже е присъствал на заседание на гражданския форум. Становището на гражданските организации и академичната общност е изпратено до Народното събрание. "Изненадата може да бъде единствено у политиците, че становището на българската експертна общност се потвърждава от международната експертна общност", коментира Юлиана Николова, директор на Европейския институт.

Хармонизирането "на първа скорост" вероятно е затруднило – а може би и съвсем изключило от съзнанието на хармонизиращите – провеждането на т.нар. консултативен процес.

Сигурно родният неправителствен сектор щеше да е в състояние да изяви глас наред този премодулиран шум в защита на администрацията – и дори да оспорва изводите в докладите на експертите на Комисията.

Гражданският сектор обаче не може, дори да иска, да има становище по тези доклади, понеже администрацията ги държи секретни. Без публичност е невъзможна обществената реакция. А секторът проявява жив интерес към тези документи, но се налага да си ги набавя в насипен вид, почти в условията на конспиративност, при това без гаранция че въпросните документи са автентични.

Редът на съобщаване

Кой на кого кога съобщава, като има доклад? Такъв въпрос изникна след пререканието между министър Кунева и Михаил Миков.

Редът на съобщаване е въпрос на институционално споразумение – в случая с трипартийната коалиция разпространяването на подобни доклади трябва да се прави така, както са се разбрали управляващите. Принципно тези доклади пристигат най-напред в МВНР и при министъра по европейските въпроси. Оттам нататък, как се разпространяват те, е въпрос на институционални споразумения и правилници.

Впрочем емблематичен пример за избирателна чуваемост беше съобщението за лобистката обществена поръчка на МВНР. Това съобщение бе направено първо от Портал ЕВРОПА, след което систематично бе проследявано и отразявано. Известен отклик – реакция – се получи обаче едва след като EUObserver препечата информацията на Портал ЕВРОПА и доразви темата. Може би, ако МВНР беше реагирало навреме – в момента на обявяването на обществената поръчка в Регистъра – щеше да се самопредпази от настоящия антирекламен гаф.

Ирландският експерт ПАДИ РЪДЪЛ е проверявал граничните пунктове и е писал за корупцията в правоохранителните органи (полицейски и митнически служители) – т.е. доколко се разкриват престъпления и се правят конфискации. Експертът е посетил 7 гранични контролно-пропускателни пунктове и е констатирал, че има видими (във визуалния смисъл на думата) усилия за борба с корупцията и рушветите, но някои мерки са повърхностни. Видял е, че почти не се използват специалните кутии, в които потърпевшите да пускат сигнали и оплаквания за корумпирани служители. Сред препоръките на експерта ще открием, да има парични награди за служители, осъществили конфискации, както и да има обслужване в рамките на едно спиране, защото контролът “на много нива” не е ефективен. Да може да се плаща и по други начини, освен в брой, е друга важна препоръка, която да ограничи възможностите за корупция, както и да се контактува интензивно с транспортните фирми, за да се знае предварително какви товари ще преминават, така че служителите да имат време да направят оценка на риска.

Немският експерт по криминалистика КЛАУС ЙЕНСЕН е писал за борбата с организираната престъпност. В момента, в който се случва поръчковото убийство на Иван Тодоров – Доктора (22 февруари, София), германецът разговаря с представител на разузнавателното звено на НСБОП, който не бил в течение с убийството. Йенсен препоръчва в доклада си НСБОП да бъде включвана при разследването на поръчковите убийства. “Намаляването на полицейските служители с разследващи правомощия от 10000 до 2000 може би е прекалено амбициозна идея и като възможна последица може да навреди на идеята за осигуряване на правосъдие. Резултатът от оценяването в рамките на една година от реалната ситуация трябва да бъде наблюдаван отблизо.” – четем още в препоръките. Експертът препоръчва “проактивно” вместо “реактивно” отношение спрямо организираната престъпност.

Експертът КЕЙЛ БЪОРНБЕРГ е проучвал задълженията на България по международното право и вътрешните гаранции за независимостта на съдебната система. В препоръките се изрежда – Министерството на правосъдието да бъде извадено от Висшия съдебен съвет, който пък да получи собствена администрация и финансиране. Всички места за съдии, прокурори и следователи трябва да се попълват след пълен и открит конкурс, базиран на заслуги, според официални критерии, също така трябва да се намали твърде голямата според експерта роля на председателите на съдилищата при предлагане на кандидатите за вакантни позиции за съдии. Експертът препоръчва намаляване прекомерния брой на съдилищата, както и скоростно въвеждане на принципа за случайно разпределение на делата.

Експертът АНТОНИО КАСЕЛИ от Италия е писал за защитата на данните. Той отчита, че има постижения за хармонизиране на административната рамка и регламентацията на защитата на данни с европейските стандарти. Препоръките сочат, че някои несъвършенства на сегашното законодателство в тази област трябва да се изгладят, добре е да има по-висок обществен интерес към защитата на личните данни.

Експертът ТИБОР ГАМПЕ от Унгария е писал доклад за управление на границите. Основната препоръка: “Необходима е хармонизация във връзка с реконструкцията покрай бъдещите вътрешни граници, за да се избегне ненужното дублиране на финансовите източници с изграждането на напълно нови ГКПП от двете страни на границата, където е възможно разполагането на общи ГКПП. В тази връзка възможно най-бързо трябва да започнат преговорите със съседните Гърция и Румъния относно вай-доброто разположение на бъдещите общи ГКПП.”

Експертът от Дания МЕТЕ СЪОС ЛАСЕСЕН е писал общ доклад за анти-корупцията. Сред

препоръките се открояват: да има индикатори за борбата с корупцията, Стратегията и Плана за изпълнението ѝ, да има механизми за търсене на отговорност от висшите ръководители за изпълнението на стратегическата рамка, а така също и гражданското общество да участва в този мониторинг. В препоръките се апелира обществото да има достъп до документите за случаи, когато депутати са декларирали конфликт на финансови интереси. Да се преразгледат разпоредбите, касаещи депутатския имунитет, като се даде възможност от депутатите да се търси отговорност за нарушения, свързани с корупция, иска още той. Прокуратурата да работи по случаи на корупция на високо равнище, както и да използва активно възможностите за отнемане на депутатски имунитети, а заемащите висши държавни длъжности да бъдат внезапно проверявани откъм имотни декларации, препоръчва още експертът и зове за продължаване на наблюдението на връзката между политическите партии и фондациите.

Експертът СЮЗЕТ ШУСТЕР – правистка от Германия, е писала за правосъдието (това е докладът, за който говори министър Кунева пред ВСС). Според нея няма конкретно подобрение спрямо предишната проверка от септември миналата година. Според Шустер Европейската комисия трябва да обмисли възможността да задейства предпазната клауза по сътрудничеството по криминални дела - мярка, която ще позволи на България да се присъедини навреме на 1 януари 2007 година, както е планирано, но ще постави под карантина неефикасната ѝ съдебна система, като не признава решенията ѝ, докато не се подобри.

Експертът ЕКЕХАРТ ВАХЕ – от Полша, е писал за граничния контрол, спирайки се върху положението на летищата в Бургас, Варна, София, ГКПП Калотина и Драгоман. Експертът пише, че граничните пунктове са екипирани с най-съвременна техника, но има спешна нужда от допълнително оборудване в някои области, за което обаче финансирането е недостатъчно.

Експертът казва, че всички служители говорели английски, а по-младите – по няколко езика. Изненадващо висок е броят на жените в гранична полиция, отчита той – най-вече на летищата във Варна и София и на ГКПП Калотина. "На министерско ниво са приети много добри стратегии, но твърде късно, що се касае за приемането в ЕС. Все още е ненавременно да се каже, че са изпълнени изцяло Шенгенските критерии." Нито една, според експерта, от мерките все още не е приложена, освен от един общ офис с Румъния. Експертът казва също, че доста от нещата са на теоретично-пожелателно ниво.